

Enhed
Forvaltningsjura

Sagsbehandler

Koordineret med
Familiernet

Sagsnr.
2016 - 1326

Doknr.
319052

Dato
09-02-2016

Telefonnotat om ret til ægtefællepension til ægtefælle efter en afdød borgmester ved separation

1. Baggrund

KL har den 27. november 2015 rettet henvendelse til Social- og Indenrigsministeriet med spørgsmål om, hvilken betydning det har for retten til ægtefællepension, at borgmesteren og dennes ægtefælle ved borgmesterens død var separeret. KL har oplyst, at henvendelsen ikke har baggrund i en konkret sag.

2. Retsgrundlag og hidtidig praksis

Reglerne om ægtefællepension følger af § 25 i bekendtgørelse nr. 793 af 25. juni 2014 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv (vederlagsbekendtgørelsen). Bestemmelsen har følgende indhold:

§ 25. Ægtefællen efter en borgmester eller en tidligere borgmester er berettiget til ægtefællepension, såfremt den afdøde borgmester har opnået en funktionstid på mindst 1 år, jf. § 22.

Stk. 2. Ægtefællepension efter stk. 1 kan dog kun ydes til ægtefællen efter en borgmester eller en tidligere borgmester, hvis ægteskabet blev indgået:

- 1) før den afdøde borgmester var fyldt 65 år,
- 2) før egenpensionen til den afdøde borgmester var påbegyndt udbetalt, jf. § 24, og
- 3) mindst 3 måneder inden dødsfaldet.

Stk. 3. Stk. 2, nr. 2, finder ikke anvendelse, hvis ægteskabet er indgået inden den 1. januar 2000.

Stk. 4. Stk. 2, nr. 3, finder ikke anvendelse, hvis dødsfaldet skyldes et ulykkestilfælde eller en akut infektionssygdom indtruffet efter ægteskabets indgåelse.

Stk. 5. Ægtefællepension beregnes efter den af borgmesteren optjente pensionsalder. Til ægtefællepensionister ydes, indtil den pågældende har nået folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, et tillæg efter reglerne i § 12, stk. 2, i lov om tjenestemandspension. Ægtefællepension ydes på grundlag af borgmesterens egenpension og efter de regler, der i øvrigt gælder for ægtefællepension i henhold til §§ 12 og 13, dog ikke § 12, stk. 3, 1. pkt., i lov om tjenestemandspension. Ægtefællepensionen udbetales den 1. i måneden efter den måned, hvor der er udbetalt efterindtægt, eller i tilfælde af, at ægtefællen ikke er berettiget til efterindtægt, den 1. i måneden efter borgmesterens død.

Stk. 6. I de tilfælde, hvor en borgmester har varetaget de i § 22, stk. 2, nævnte hverv for flere myndigheder, fordeles udgiften til ægtefællepension mellem de pågældende myndigheder i overensstemmelse med § 23, stk. 3.

Stk. 7. Stk. 1-6 finder tilsvarende anvendelse for et magistratsmedlem eller en udvalgsformand i en kommune med delt administrativ ledelse.

Bestemmelsen omhandler ikke direkte spørgsmål om retten til ægtefællepension i det tilfælde, at borgmesteren og dennes ægtefælle på tidspunktet for borgmesterens død var separeret.

I vejledning nr. 9 af 9. februar 2007 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv anføres følgende om retten til ægtefællepension ved skilsmisse:

"Bekendtgørelsen giver ikke mulighed for at bevare retten til ægtefællepension i tilfælde af skilsmisse."

Vejledningen omtaler imidlertid ikke spørgsmål om ret til ægtefællepension ved separation.

Spørgsmålet om ret til ægtefællepension ved separation har tidligere været direkte reguleret i ministeriets regler. § 6, stk. 2, i normalstyrelsesvedtægtstillæg vedrørende borgmesterspension, der indgik som bilag til cirkulære nr. 224 af 1. oktober 1970 om stadfæstelse af tillæg til de kommunale styrelsesvedtægter vedrørende pensionering af borgmestre, havde således følgende indhold:

"Stk. 2. Retten til ægtefællepension berøres ikke af, at separation har fundet sted."

Tilsvarende bestemmelse fandtes i § 1, stk. 2, i den daværende lov nr. 102 af 14. marts 1941 om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse med senere ændringer, der gjaldt indtil loven blev ophævet ved lov nr. 484 af 7. juni 2006 om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse.

I 1984 blev reglerne om pension til borgmestre ændret fra at være et styrelsesvedtægtsanliggende til at følge regler udstedt af indenrigsministeren efter bemyndigelse i lov om kommunernes styrelse. I den forbindelse udstedtes bekendtgørelse nr. 669 af 20. december 1984 om pension m.v. til borgmestre og amtsborgmestre m.fl. Bekendtgørelsen indeholdt ikke tilsvarende regulering af spørgsmål om separation eller skilsmisse. I bekendtgørelsens § 9, stk. 3, anføres imidlertid, at ægtefællepension i øvrigt ydes efter de regler, der gælder for ægtefællepension i henhold til lov om tjenestemandspension. En lignende bestemmelse findes i den gældende vederlagsbekendtgørelse i § 25, stk. 5, hvoraf bl.a. fremgår, at ægtefællepension ydes på grundlag af borgmesterens egenpension og efter de regler, der i øvrigt gælder for ægtefællepension i henhold til §§ 12 og 13, dog ikke § 12, stk. 3, 1. pkt., i lov om tjenestemandspension.¹

I et udateret notat om bekendtgørelse om borgmestervederlag og bekendtgørelse om borgmesterspension på sagen "Bekendtgørelse om vederlag til borgmestre, rådmænd og 1. viceborgmestre pr. 1/1 1985" anføres:²

"Bekendtgørelsen adskiller sig fra de vejledende regler på følgende punkter:

Der er taget stilling til forskellige tvivlsspørgsmål, som de gamle regler gav anledning til og pension som folketings-medlem og medlem af Europarlament medfører nu også nedsættelse af borgmesterspension (§12).

¹ Lovbekendtgørelse nr. 489 af 6. maj 2010 med senere ændringer.

² IM 1.k. 1984 j.nr. 1301-3.

løvrigt medfører bekendtgørelserne ingen ændringer i retstilstanden.”

Ved lov nr. 484 af 7. juni 2006 om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse blev skæringstidspunktet for stillingtagen til ægtefællepensionens besvarelse rykket fra skilsmissetidspunktet til separationstidspunktet med den begrundelse, at stort set alle retsvirkninger af et ægteskab i øvrigt ophører ved separation.³

Det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium har i 2012 taget stilling til spørgsmålet om retten til ægtefællepension i tilfælde af skilsmisse. Ministeriet har i den forbindelse offentliggjort et resume af ministeriets udtalelse med følgende indhold:

”KL havde telefonisk spurgt, om Økonomi- og Indenrigsministeriet fortsat kunne bekræfte den retsopfattelse, som er udtrykt i ministeriets vejledning nr. 9 af 9. februar 2007, afsnit 5.5, hvoraf fremgår, at der ikke er mulighed for at bevare retten til ægtefællepension efter en borgmester eller tidligere borgmester i tilfælde af skilsmisse.

Vejledningen er affattet bl.a. på baggrund af en tidligere udtalelse af 13. september 2000, hvorved ministeriet havde udtalt, at bekendtgørelsen om vederlag, diæter, pension m.v. alene omfatter pension til ægtefæller. Såfremt ægteskabet er opløst ved skilsmisse, er den fraskilte ægtefælle ikke omfattet af ordlyden af bestemmelsen om ægtefællepension. Henvisningen i vederlagsbekendtgørelsen til tjenestemandspensionsloven fandtes efter ordlyden og efter indholdet af tjenestemandspensionslovens regler samt reglerne i lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse ikke at kunne omfatte reglerne i lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse. Henvisningen fandtes således ikke at kunne føre til, at retten til ægtefællepension efter borgmestret/ tidligere borgmestere kan bevares ved skilsmisse.

Siden ministeriets udtalelse fra 13. september 2000 er lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse afløst af lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse. Endvidere er bestemmelsen om ægtefællepension i bekendtgørelsen om vederlag, diæter, pension m.v., herunder ordlyden af henvisningen til tjenestemandspensionslovens regler, blevet ændret i forhold til den bestemmelse, der var relevant i sagen fra 2000.

Økonomi- og Indenrigsministeriet udtalte på KL's forespørgsel, at det fortsat er ministeriets opfattelse, at der ikke er mulighed for at bevare retten til ægtefællepension efter en borgmester eller en tidligere borgmester i tilfælde af skilsmisse.

Ministeriet lagde herved vægt på, at retten til ægtefællepension efter ordlyden af bestemmelsen om ægtefællepension i bekendtgørelse om vederlag, diæter, pension m.v. alene omfatter ægtefæller. Henvisningen til tjenestemandspensionsloven findes endvidere fortsat ikke at kunne omfatte en henvisning til reglerne i lov om bevarelse af ægtefællepension ved separation og skilsmisse.

Ministeriet lagde endvidere vægt på, at lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse alene omfatter pensionsordninger, der er ”led i eller oprettet som led i et ansættelsesforhold eller i ATP”. Medlemskab af en kommunalbestyrelse er et politisk hverv og et borgerligt ombud, og valget af borgmesteren er et rent politisk valg. Borgmesteren er endvidere ikke undergivet nogen instruktionsbeføjelse. Borgmesterhvervet anses af disse grunde sædvanligvis ikke for et ”ansættelsesforhold”, og ministeriet fandt ikke, at der i denne sammenhæng var holdepunkter for en anden vurdering.”

Ministeriet ses ikke med udtalelsen eller i anden sammenhæng at have taget stilling til spørgsmålet om retten til ægtefællepension ved separation.⁴

³ Folketingstidende 2005-06, tillæg A [lovforslag nr. 147, afsnit 1.2.].

⁴ I notat af 14. september 2012 om henvendelse fra KL om muligheden for at bevare ægtefællepension ved skilsmisse anføres side 10: ”På skriftlig forespørgsel fra Økonomi- og Indenrigsministeriet har Ankestyrelsen ved brev af 24. august 2012 meddelt, at Ankestyrelsen ikke har bemærkninger til, at ministeriet påtænker at udtale, at borgmesterhvervet ikke anses som et ansættelsesforhold, og at det på den baggrund er ministeri-

3. Vurdering

3.1. Det relevante retsgrundlag

Reglerne om ægtefællepension til en ægtefælle efter en afdød borgmester følger af vederlagsbekendtgørelsens § 25. Bestemmelsen har ikke været ændret siden 2012, hvor ministeriet udtalte, at lov om bevarelse af ægtefællepension ved separation og skilsmisse ikke finder anvendelse for ægtefællepension til en ægtefælle efter en afdød borgmester i medfør af vederlagsbekendtgørelsens regler.

Der ses således ikke at foreligge forhold, der begrunder en fornyet stillingtagen til, hvorvidt reglerne i lov om bevarelse af ægtefællepension ved separation og skilsmisse finder anvendelse.

Tjenestemandspensionslovens §§ 12 og 13, som der henvises til i forhold til beregning af ægtefællepensionen i vederlagsbekendtgørelsens § 25, stk. 5, omhandler ikke spørgsmålet om ret til ægtefællepension ved separation eller skilsmisse og er således ikke relevante for problemstillingen.⁵

Det relevante retsgrundlag for spørgsmål om ret til ægtefællepension ved separation vurderes på baggrund heraf at være vederlagsbekendtgørelsens § 25. Dette svarer til, hvad ministeriet med udtalelser fra år 2000 og 2012 har udtalt i forhold til det relevante retsgrundlag for så vidt angår spørgsmål om ret til ægtefællepension ved skilsmisse.

Afgørende for, om der er ret til ægtefællepension ved separation må være, om begrebet "ægtefælle" i vederlagsbekendtgørelsens § 25, stk. 1, skal forstås således, at det også omfatter ægtefæller, der er separeret.

3.2. Retsvirkninger af separation

Separation og retsvirkningerne heraf i forhold til skilsmisse er nærmere beskrevet i bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om regional statsforvaltning, lov om børns forsørgelse, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love som følge af ændret organisering af statsforvaltningerne (Ændret organisering af statsforvaltningerne, regelforenklinger og omkostningsdækkende egenbetaling på det familieretlige område m.v.):

"3.2.2.1.2. Separationsinstituttet i Danmark går flere hundrede år tilbage. Forskellen mellem separation og skilsmisse består i forhold til den familieretlige lovgivning i, at en frasepareret ægtefælle ikke kan indgå nyt ægteskab, mens en fraskilt ægtefælle umiddelbart efter skilsmissen kan gifte sig igen. Til gengæld kan fraseparerede ægtefæller, som forsones, genoplive det hidtidige ægteskab og dets retsvirkninger blot ved at genoptage samlivet. Fraskilte ægtefæller, der fortryder skilsmissen, må derimod gifte sig på ny. Formålet med separationsperioden er således at give ægtefællerne betænkningstid, før ægteskabet opløses.

Der indtræder en række retsvirkninger ved separation eller skilsmisse. For de fleste ægtefæller er de vigtigste retsvirkninger af separation eller skilsmisse, at den gensidige forsørgelsespligt ophører (§ 2 i retsvirkningsloven sammenholdt med § 49 i ægteskabsloven), at ægtefællemes formuefællesskab ophører (§ 51 i lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v.), og at ægtefællemes indbyrdes arveret bortfalder (§ 49 i arveloven, jf. lov nr. 515 af 6. juni 2007). I

ets opfattelse, og at det på den baggrund er ministeriets opfattelse, at der ikke er ret til ægtefællepension efter en borgmester, hvis ægteskabet er opløst ved separation eller skilsmisse inden den pensionsudløsende begivenhed." Afsnittet ses at være eneste sted, hvor separation omtales. Det lægges til grund, at der ikke hermed er taget stilling til retten til ægtefællepension ved separation.

⁵ Det forudsættes imidlertid i tjenestemandspensionslovens § 12, stk. 7, at der en ægtefællepension kan deles mellem flere berettigede. Der henvises herom til notat af 14. september 2012, side 7.

relation til disse væsentlige familieretlige spørgsmål får ægtefællerne i det indbyrdes forhold den samme retsstilling, uanset om de bliver separeret eller skilt.⁶

Det må på baggrund heraf lægges til grund, at ægteskabet ikke ophører ved separation, men først ved skilsmisse. Dette gælder uanset, at en række af retsvirkninger ved ægteskab ophører fra separationstidspunktet, herunder siden 2007 som udgangspunkt visse ægtefællepensionsrettigheder i medfør af reglerne i lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse. Der kan til støtte herfor i øvrigt henvises til retsvirkningslovens § 16, stk. 2, og ægteskabslovens 31, der i deres indhold synes at forudsætte, at ægteskabet ikke er ophørt ved separation.⁷

3.3. Vurdering

Det forekommer ud fra en sproglig forståelse mest naturligt, at begrebet "ægtefæller" også omfatter separerede ægtefæller henset til, at ægteskabet ikke opløses ved separation.

Der ses ikke at være holdepunkter for, at "ægtefæller" i vederlagsbekendtgørelsen skal forstås på anden vis.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke kan tillægges væsentlig betydning, at der i lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse er sket i skifte i, hvornår skæringstidspunktet for stillingtagen til ægtefællepensionens besvarelse regnes, således at dette tidspunkt nu svarer til separationstidspunktet mod tidligere skilsmissetidspunktet. Dette gælder uanset, at ministeriets regler om ægtefællepension tidligere har svaret til reglerne i den daværende lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse, og at senere ændringer i reglerne ikke synes at have taget direkte stilling til spørgsmålet.

Det er på baggrund heraf Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at retten til ægtefællepension i medfør af vederlagsbekendtgørelsen ikke berøres af, at borgmesteren og dennes ægtefælle på tidspunktet for borgmesterens død var separeret. En ægtefælle til en borgmester, der således opfylder betingelserne for at opnå ret til ægtefællepension, mister således ikke denne ret, hvis den pågældende var separeret fra borgmesteren på tidspunkt for dennes død.

Notatet har været i høring hos Familieret, der ikke har haft bemærkninger til de familieretlige dele af notatet i relation til retsvirkningerne af en separation og forståelsen af separationsinstituttet.

4. Indstilling

Det indstilles, at KL meddeles følgende:

- Retten til ægtefællepension tilkommer i medfør af vederlagsbekendtgørelsens § 25, stk. 1, en ægtefælle efter en borgmester eller en tidligere borgmester, såfremt den afdøde borgmester har opnået en funktionstid på mindst 1 år, jf. vederlagsbekendtgørelsens § 22.
- Retten er dog i medfør af vederlagsbekendtgørelsens § 25, stk. 2 betinget af, at ægteskabet blev indgået 1) før den afdøde borgmester er fyldt 65 år, (2) før egenpensionen til den afdøde borgmester var påbegyndt udbetalt, jf. vederlagsbekendtgørelsens § 24, samt (3) mindst 3 måneder inden dødsfaldet, jf. dog særlige undtagelser hertil i vederlagsbekendtgørelsens § 25, stk. 3 og 4.
- Lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse finder efter ministeriets opfattelse, jf. udtalelse af 14. september 2012, ikke an-

⁶ Folketingstidende (elektronisk udgave), lovforslag nr. 157 som fremsat 27. februar 2013 under folketingsamling 2012-13, side 11.

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 1814 af 23. december 2015 (Retsvirkningsloven) og lovbekendtgørelse nr. 1818 af 23. december 2015 (Ægteskabsloven).

vendelse for så vidt angår ægtefællepension efter vederlagsbekendtgørelsens § 25.

- Da ægteskab ikke ophører ved separation, er det ministeriets opfattelse, at begrebet "ægtefælle" i vederlagsbekendtgørelsens § 25, stk. 1, også omfatter separerede ægtefæller.
- Retten til ægtefællepension efter vederlagsbekendtgørelsens § 25 påvirkes således ikke af, at den afdøde borgmester og dennes ægtefælle på tidspunktet for borgmesterens død var separerede.

Godkendt af CEK 15. februar 2016.

Meddelt [REDACTED], KL, telefonisk den 1. marts 2016.